

NASTUPANJE POMORSKOG AGENTA U IME OBIJU UGOVORNIH STRANA

VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Rješenje broj: Revt 66/06-2 od 8. ožujka 2007.

Vijeće: Katarina Buljan, kao predsjednica vijeća, Jakob Miletić,

dr. sc. Ivan Kaladić, mr. sc. Andrija Eraković i Željko Glušić, kao članovi vijeća

Pomorski agent može, na temelju ovlaštenja ugovornih strana, potpisati u ime i za račun obiju ugovornih strana ugovor o iskorištavanju brodova. U tom slučaju pomorski agent je pri izvršavanju svojih obveza dužan postupati s naročitom pažnjom, vodeći računa o interesima obiju ugovornih strana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja za naknadu štete. Tužitelj tvrdi da je njegov brod u iskrcajnoj luci B. u Alžiru bio zaustavljen od alžirskih vlasti na zahtjev primatelja tereta zbog manjka isporučenog tereta. Prvotuženik je nastupao kao naručitelj prijevoza, te kao agent tužitelja i tvrtke S. H. E. G. M. iz G. u Austriji (dalje u tekstu tvrtka S.). Primatelju tereta poslao je teretnicu bez primjedbe za koju tužitelj nije znao da postoji, umjesto teretnice s primjedbom da je ukrcano 618 cbm drvene građe manje od ugovorene količine (2.750 cbm).

U postupku pred nižestupanjskim sudovima utvrđeno je:

Tvrtka S. dana 29. rujna 2000. unajmila je brod MB "P" u vlasništvu tužitelja kao brodarka za prijevoz 2.750 cbm drvene građe iz R. za B. u Alžiru. Ta tvrtka je prema teretnici krcatelj za navedenu robu i njezin vlasnik. Ugovor o najmu broda u ime i za račun navedene tvrtke sklopio je prvotuženik kao agent te tvrtke. U Rijeci je ukrcano 2.132,172 cbm drvene građe u navedeni brod, a zbog stabiliteta broda po naredbi zapovjednika broda nije ukrcana cjelokupna ugovorena količina od 2.750 cbm drvene građe. Prije dovršenog ukrcaja robe u luci R. prvotuženik je izdao teretnicu bez primjedbi na ugovorenu količinu građe te ju poslao primatelju robe u alžirsku luku, a nakon izvršenog ukrcaja robe zapovjednik broda je u teretnicu upisao primjedbe o stvarnoj količini ukrcane robe.

U postupku osiguranja izdavanjem privremene mjere kod Trgovačkog suda u Rijeci pod br. R1 230/00 pokrenutog na prijedlog tužitelja kao predlagatelja osiguranja protiv tvrtke S. kao predloženika, tužitelj je u prijedlogu za osiguranje naveo da je prvotuženik nastupao u svojstvu agenta u ime i za račun tvrtke S. i da nema mjesta primjeni odredbi čl. 693. Pomorskog zakonika.¹

---

¹ U ovoj odluci primijenjen je Pomorski zakonik iz 1994. ("Narodne novine", broj 17/94, 74/94, 43/96).

Nižestupanjski sudovi su odbili tužbeni zahtjev. Zaključili su da, iako je tužitelju eventualno nastala šteta u vezi ugovora o prijevozu brodom jer je njegov brod "P" po zahtjevu primatelja robe zbog manjka od 618 cbm drvene građe bio zaustavljen u alžirskoj luci B., za tu štetu ne odgovara prvotuženik kao agent tvrtke S., već eventualno ta tvrtka.

Prvostupanjskom presudom odbijen je tužbeni zahtjev prema prvotuženiku A. d.o.o. R. za isplatu 116.391,88 USD sa zateznim kamatama, kao i zahtjev za naknadu parničnih troškova, a tužitelj je obavezan prvotuženiku naknaditi parnične troškove u iznosu od 115.623,50 kn, te je odlučeno da će se o tužbenom zahtjevu prema drugotuženiku L. R. eventualno raspravljati po pravomoćnosti presude u smislu čl. 197. ZPP-a.

Drugostupanjskom presudom odbijena je tužiteljeva žalba i potvrđena prvostupanjska presuda u dijelu u kojem je tužbeni zahtjev odbijen, kao i u odluci o parničnim troškovima.

Protiv pravomoćne drugostupanjske presude Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske br. Pž 3886/02-3 od 16. kolovoza 2005., kojom je potvrđena presuda Trgovačkog suda u Rijeci br. P 1995/2000-24 od 26. ožujka 2002., tužitelj je podnio pravovremenu, dopuštenu i potpunu reviziju i to iz svih revizijskih razloga.

Vrhovni sud Republike Hrvatske prihvatio je reviziju tužitelja i ukinuo presudu Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske br. Pž 3886/02-3 od 16. kolovoza 2005. i presudu Trgovačkog suda u Rijeci br. P 1995/2000-24 od 26. ožujka 2002., u dijelu u kojem je tužbeni zahtjev odbijen. Ukinute su i odluke o parničnim troškovima te je predmet vraćen prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje. O troškovima revizijskog postupka odlučit će prvostupanjski sud u konačnoj odluci.

Vrhovni sud Republike Hrvatske odlučio je da je revizija osnovana. Zbog pogrešne pravne ocjene činjenično stanje u postupku nije u potpunosti utvrđeno pa prema stajalištu Vrhovnog suda Republike Hrvatske nije prihvatljiv zaključak nižestupanjskih sudova o neosnovanosti tužbenog zahtjeva prema prvotuženiku. S obzirom na navode stranaka tijekom glavne rasprave, a i sadržaja teretnice od 30. rujna 2000. godine, nije sporno da je prvotuženik nastupao i kao agent tužitelja – brodarka. Prema odredbi čl. 691.² Pomorskog zakonika ("Narodne novine", broj 17/94, 74/94, 43/96 – dalje u tekstu PZ) pomorski agent može, na temelju izričitog ovlaštenja ugovornih strana, potpisati u ime i za račun obiju ugovornih strana ugovor o iskorištavanju brodova. U tom slučaju pomorski agent je pri izvršavanju svojih obveza dužan postupati s naročitom pažnjom vodeći računa o interesima obiju ugovornih strana.

---

2 Vjerojatno je omaškom naveden čl. 691. Pomorskog zakonika ("Narodne novine", broj 17/94, 74/94, 43/96). Trebalo bi pisati čl. 692. Pomorskog zakonika.

Tužitelj je u postupku tvrdio da je prvotuženik bez njegova znanja i ovlaštenja primatelju robe u alžirskoj luci poslao kopiju teretnice bez primjedbi, zbog čega je primatelj robe ishodio zadržavanje tužiteljeva broda u alžirskoj luci, a to je prouzročilo tužitelju štetu. Prvotuženik je u postupku tvrdio da je izdavanje tzv. čiste teretnice u ovom slučaju bila obveza tužitelja kao broдача, a da se eventualne primjedbe u vezi ukrcanog tereta trebaju unijeti u časničku potvrdu a ne u teretnicu. Nižestupanjski sudovi međutim nisu utvrđivali je li bila ugovorena obveza tužitelja kao broдача na izdavanje tzv. čiste teretnice, a ako je postojala, je li ugovaranje takve obveze bilo i u interesu tužitelja, a ne samo u interesu tvrtke S.

Prema odredbi čl. 691. PZ-a pomorski je agent obvezan i ovlašten upotrebom dužne pažnje dobrog privrednika, u granicama danog ovlaštenja, obavljati poslove koji su potrebni ili uobičajeni za izvršenje dobivenog naloga.

Obveza je pomorskog agenta postupati u interesu svoga nalogodavca, a u konkretnom slučaju propušteno je utvrditi je li prvotuženik slanjem teretnice bez primjedbe primatelju ukrcane robe sa sjedištem u A., umjesto teretnice sa primjedbom na kojoj je bila upisana stvarna količina ukrcane robe, a koju je potpisao zapovjednik broda, radio protivno interesu tužitelja kao broдача i eventualno mu time prouzročio štetu nastalu zbog zaustavljanja tužiteljevog broda u alžirskoj luci B.

Osim toga, propušteno je utvrditi je li u konkretnom slučaju bilo moguće na brod "P" ukrcati svu ugovorenu količinu robe (2.750 cbm drvene građe), je li prvotuženik postupio prema fax poruci tužitelja da se dio bandlova neukrcanog tereta raspoji i bez bandlova ukrcna na brod. Ako je to bilo moguće i ako je prvotuženik u svojstvu agenta tužitelja bio obvezan postupati po tom nalogu tužitelja, prvotuženik bi doprinio nastanku tužiteljeve štete.

Vrhovni sud Republike Hrvatske prihvatio je reviziju i ukinuo nižestupanjske presude u dijelu u kojem je odbijen tužbeni zahtjev prema prvotuženiku, te odluku o parničnim troškovima i predmet u tom dijelu vratio prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje (čl. 395. st. 2. Zakona o parničnom postupku – "Narodne novine", broj 53/91, 91/92, 112/99, 117/02 – dalje u tekstu ZPP). Prema uputi Vrhovnog suda Republike Hrvatske u nastavku postupka prvostupanjski sud treba raspraviti sporna pitanja ukazana u rješenju Vrhovnog suda Republike Hrvatske. Ako se utvrdi odgovornost prvotuženika za nastalu štetu, treba utvrditi i visinu štete, te nakon toga donijeti novu presudu.

S obzirom da je Vrhovni sud Republike Hrvatske ukinuo nižestupanjske presude, o troškovima revizijskog postupka odlučit će prvostupanjski sud u konačnoj odluci (čl. 166. st. 3. ZPP).

Dr. sc. Vesna Skorupan Wolff, znanstveni suradnik
Jadranski zavod HAZU

Summary:

**ACTING OF THE MARINE AGENT FOR AND ON BEHALF OF
BOTH CONTRACTING PARTIES**

The maritime agent may sign a contract of employment of a ship for and on behalf of both contracting parties on the basis of an express authorization of the contracting parties.